

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii Institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de flecare □ cm. Lei 6—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

○○○□○○○

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Problema creditului românesc din Transilvania. — Să vorbească pietrele... — Legea Bancară și soarta băncilor românești din Ardeal și Banat. — Aplicarea legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane. — *Cronica*: Redacționale. Banca Centrală s. a. Cluj.

Problema creditului românesc din Transilvania.*)

Cum se poate reface acest credit. — Soluțiuni practice.

Despre băncile românești din Ardeal s'a scris mult, uneori mai domol — în termeni aproape oficiali — altădată mai aprins — rezultat dureros al consecințelor și mai dure-roase, pe cari le-a avut o reformă pentru organizația de credit a Transilvaniei.

Dacă s'au pronunțat și cuvinte mai aspre la adresa acestor consecințe, funeste pentru instituțiile noastre de credit, ele își au explicația în durerea pe care o simțim, văzând cum se prăbușesc una după alta aceste instituții, fără nici o vină din partea lor, fără nici un folos pentru nimeni, spre marea pagubă a vieții noastre economice.

Problema care se pune în legătură cu băncile românești din Ardeal nu este o problemă oarecare de ordin secundar. Ea interesează tot atât de mult țara întreagă, pe cât interesează Ardealul românesc.

Dezastrul economic al unei provincii nu poate fi privit cu indiferență din nici un colț al României Mari, iar mijloacele de înlăturare ale acestui dezastru, suntem siguri că trebuie să formeze preocuparea sinceră și absolut desinteresată a oricărui guvern, indiferent partidul din sânul căruia a fost el format. Dar fiindcă problema creditului românesc din Ardeal nu are numai o latură economică, ci și o a doua de ordin național, rezolvarea ei trebuie să figureze printre cele dintâi probleme ce trebuie realizate de un guvern conștient de îndatoririle sale.

Impărtășind această credință — singura sănătoasă după a mea părere când e vorba de mari probleme naționale — dacă uneori s'au rostit în această chestiune și cuvinte mai aspre, nu le-am muiat totuși niciodată în marea fără de sfârșit a răutății, ci cel mult le-am stropit cu amarul, pe care nu puteam să nu-l simt văzând dezastrul economic înspăimântător al Ardealului, pe care eu l-am apărât — absolut desinteresat — totdeauna și cu toate puterile mele.

Făcând abstracție azi de promisiuni oficiale — nerealizate până în ceasul de față — ca și de tot ceea ce s'a spus până acum în această chestiune — cuvinte dulci sau cuvinte amare — mă voi rezuma cu această ocazie strict numai la problema în sine și voi căuta să răspund limpede la singura întrebare, care interesează:

Ce trebuie făcut pentru refacerea creditului românesc din Ardeal și cari sunt mijloacele disponibile — acum, între împrejurările actuale grele — cu cari să se

*) Reprodus din „Universul” Nr. 181 din 4 Iulie 1935.

poată duce la îndeplinire sigură această operă absolut necesară?

În broșura „Solidarității“, apărută înainte de votarea legii dela 7 Aprilie 1934, s'a preconizat acoperirea pierderilor pe cari le suferă instituțiile de credit prin conversiune.

Era o soluție dreaptă, dar mai puțin comodă pentru Stat, căci sumele pe cari le acorda pentru acoperirea acestor pierderi urmau să nu se mai restituie niciodată.

Există însă o soluție mult mai bună prin care Statul câștigă o sumă importantă, Banca Națională a României nu pierde nici un singur ban, băncile se refac și în acelaș timp se rezolvă într'o măsură multumitoare și problema creditului agricol în Transilvania.

Ce e mai mult: Prin această soluție se deschide și un câmp de activitate sănătoasă pentru instituțiile de credit — fapt care prezintă o importanță deosebită azi, când orice teren de activitate bancară pare nesigur.

Soluția aceasta poartă un nume foarte bine cunoscut:

CREDIT : BCU Cluj / Central

Un credit de $1\frac{1}{2}$ miliard Lei pe termen de 17 ani, fără dobândă, va face ca Statul să câștige o sumă de aceeași valoare, Banca Națională a României să nu piardă nimic, băncile să se refacă, creditul agricol să ia ființă și în acelaș timp să se deschidă și calea unei activități bancare sănătoase.

Dovada acestor afirmațiuni nu e greu de făcut.

În baza art. 62 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane Statul este obligat să verse anual regulat la Banca Națională suma de 450 milioane, în curs de 17 ani.

Pentru acoperirea acestei obligațiuni Statul a cedat Băncii Naționale a României bonuri de tezaur în valoare de Lei 7.650 milioane, încuviințând trecerea acestor bonuri la bilanț, pe măsura întrebuintării lor.

Din această sumă Banca Națională a României și-a acoperit pierderile proprii în valoare de cca. Lei 3.650 milioane.

Restul de 4 miliarde urmează să se întrebuinteze pentru înviorarea creditului cooperativ și particular (art. 62 din legea

pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane).

Dacă Banca Națională a României acordă băncilor românești din Ardeal un credit de $1\frac{1}{2}$ miliard Lei, Statul va fi degrevat față de Banca Națională cu o sumă egală, pe care o vor plăti — în locul Statului — aceste instituțiuni, în curs de 17 ani.

Deci Statul câștigă suma de Lei $1\frac{1}{2}$ miliard.

După suma de Lei 7.650 milioane Statul nu plătește nici o dobândă Băncii Naționale.

Prin urmare acordarea creditului de $1\frac{1}{2}$ miliard fără dobândă nu constituie nici o pierdere pentru Banca Națională.

Cum să se întrebuinteze această sumă de $1\frac{1}{2}$ miliard în împrejurările actuale, astfel ca ea să fie și producătoare de venit și sigur plasată, și în acelaș timp și folositoare populației românești?

Am amintit de creditul agricol.

Cea mai mare parte din această sumă se va întrebuinta pentru acordarea de împrumuturi țărănești.

Țăranul nu poate suporta împrumuturi pe termen scurt și cu dobândă mare. Dar împrumuturile pe termen lung și cu dobândă mică le plătește, fără nici o greutate.

În această privință avem experiența făcută cu împrumuturile ipotecare pe amortisare în Ardeal, dinainte de războiu, cari s'au achitat sută în sută.

Dat fiind că împrumutul de $1\frac{1}{2}$ miliard urmează să se acorde băncilor românești din Ardeal pe 17 ani, fără dobândă, această împrejurare face posibil acestor instituțiuni să acorde și ele la rândul lor împrumuturi agricole pe 15 ani, cu o dobândă redusă.

Țăranul ar plăti anual o rată minimă, fără să o simtă, și împrumutul său s'ar achita în felul acesta fără nici o greutate, în curs de 15 ani.

Plasamentul băncilor ar fi sigur și acest plasament ar produce și venituri satisfăcătoare pentru a se putea refăce.

De unde să scoată azi Banca Națională a României suma de Lei $1\frac{1}{2}$ miliard numerar, — ni se va pune în mod foarte logic întrebarea?

Răspunsul nostru este clar și în această privință:

Băncile noastre au un reescont de cca. 630 milioane la Banca Națională.

Banca Națională va elibera acest portofoliu pentru a fi încasat de băncile prezentatoare, iar restul până la suma de lei 1½ miliard îl va pune la dispoziție succesiv în 2—3 ani de zile.

O ultimă întrebare, care se mai poate pune în legătură cu acest credit este următoarea:

De garanții oferă băncile românești din Ardeal pentru replătirea acestui împrumut?

Poate fi sigură Banca Națională a României că își va încasa regulat rata anuală?

Garanțiile pentru replătirea acestui împrumut — garanții absolut sigure — le oferă însuși plasamentul lui, căci toate titlurile cari vor garanta împrumuturile țărănești pot fi trecute în posesiunea Băncii Naționale.

La sfârșitul perioadei de 17 ani împrumutul va fi complet achitat, iar instituțiile cari au beneficiat de el vor putea realiza un beneficiu mulțumitor, căci cele mai răsărite dintre ele vor putea acorda pe lângă împrumuturi țărănești și împrumuturi la orașe — după o cotă oarecare — cari vor purta o dobândă ceva mai mare decât creditele agricole.

Aceasta este rezolvarea problemei creditului românesc în Transilvania.

Pe lângă profitul de 1½ miliard pe care l'ar realiza Statul prin rezolvarea în felul descris a acestei probleme, el și-ar crea și subiecte impozabile — cari nu mai există azi — dela cari ar putea încasa anual multe zeci de milioane cu titlul de taxe și impozite.

Increderea în instituțiile de credit s'ar reface și ea treptat, iar publicul s'ar obișnui din nou cu ideea economiilor.

Țăranul nu ar mai fi spoliat de cămătări și mica burghezie românească dela orașe ar avea și ea un sprijin față de puternicia burghezie minoritară.

Banca Națională, prin refacerea instituțiilor de credit, ar dobândi o bună elitență pentru scont.

Viața economică a Transilvaniei ar prinde din nou rădăcini, iar populația ro-

mânească ar putea pași pe calea cea mai sigură pentru a-și ocupa locul ei și se cuvine în Ardealul stăpânit azi economiceste de minoritarii mult mai puțin ca număr.

Nu ureau să afirm că această rezolvare a problemei ar putea servi ca exemplu și pentru celelalte părți ale țării.

Poate în alte părți se va găsi o soluție mai fericită.

Noi o dorim din toată inima.

Dar pentru Transilvania ne mulțumim și cu atât.

Dezideratele noastre sunt modeste și realizabile.

Am demonstrat-o acum: putem s'o dovedim oricând oricui.

Nu cerșim pomană; nu ne trebuie bani, pe cari să nu-i mai restituim niciodată; cerem CREDITE, pe cari le vom plăti fără nici o greșală.

În acești termeni bine cumpăniți, fac în numele Ardealului un ultim apel către guvern pentru a se da, prin împlinirea acestor deziderate, dreptul la un traiu omenesc românilor din Transilvania.

În felul acesta promisiunile publice făcute de dl prim-ministru Tătărăscu la Cluj, în numele guvernului, vor putea dobândi, în forma cea mai eficientă, o realizare satisfăcătoare.

* * *

Desbrăcat de orice interes de partid, cu gândul la milioanele de suflări, oropsite, dar calde, de dincolo de munți, cu priviri ațintite spre singurul țel, care trebuie să ne călăuzească pe toți cei câți simțim românește: binele neamului — am vorbit cu plină sinceritate, am demonstrat clar și am formulat, pentru evitarea unui dezastru economic ale cărui urmări nu pot fi prevăzute, cea mai modestă cerere pe care țara este astăzi în măsură și datoare să o îplinească față de populația românească a Transilvaniei.

Căci dacă țara poate să sacrifice pentru pierderile justificate ale Băncii Naționale a României, precum și pentru refacerea creditului cooperatist și particular suma de Lei 7.650 milioane — fără ca această sumă importantă să se mai întoarcă vreodată în bugetul Statului — ea poate negreșit să sacrifice în acelaș scop mai puțin, acordând din suma de Lei

7.650 milioane, cu titlu de credit, 1½ miliard pentru refacerea creditului românesc din Ardeal.

Implinirea cererii noastre înseamnă prin urmare o micșorare simțitoare a sacrificiilor, pe cari Statul s'a obligat să le facă prin redresarea creditului.

Dr. AUREL VLAD.

Să vorbească pietrele...*)

În 2 Mai, 1934, dl Gheorghe Tătăărăscu a anunțat la Cluj în mod oficial, în calitate sa de primministru, „Opera de reparare istorică” pentru Ardeal, luând în mod solemn angajamentul pentru întregul guvern pe care îl prezidează, că va repara nedreptățile trecutului și pe teren economic, și pe teren cultural, și pe teren social.

A repara nedreptățile istorice pe teren economic, cultural și social, înseamnă a pune la dispoziția elementului românesc mijloacele materiale necesare pentru a putea rezista concurenței mijloacelor, de cari minoritățile cu tendință centrifugă din Transilvania dispun din belșug.

Cuvintele dlui primministru Tătăărăscu au căzut atunci ca o ploaie binefăcătoare pe câmpul speranțelor desrădăcinate prin legea distrugătoare a creditului românesc din Ardeal, promulgată de guvernul actual la 7 Aprilie 1934.

Aceste cuvinte — dacă s'ar fi împlinit, — nu constituiau decât un răspuns logic și demn la străduințele nemărginite făcute de instituțiile de credit românești din Ardeal timp de multe decenii pentru ridicarea elementului românesc „la rangul, pe care trebuie să îl dețină elementul majoritar într'un stat național”.

Și angajamentul făcut în mod oficial dela locul înalt, pe care îl ocupă un primministru al țării, însemna, în cazul dat, dacă nu repararea tuturor nedreptăților lăsate moștenire de istorie — precum s'a angajat dl Tătăărăscu — cel puțin repararea nedreptăților, PE CARI GUVERNUL D-SALE LE-A FĂCUT ARDEALULUI

PRIN DISTRUGEREA DIN TEMELIE A CREDITULUI NAȚIONAL, săvârșită prin legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

Legea aceasta a săpat mormântul creditului românesc din Ardeal.

Felul în care a fost aplicată a pus cruce la căpătâiul tuturor stăruințelor spre mai bine, acolo în Transilvania.

Legea dela 7 Aprilie 1934 a făcut prizonieri, din punct de vedere economic patru milioane de români, lăsându-i la discreția băncilor evreo-maghiare, cari își deschid azi filiale bogate până și în Capitala țării.

Ne-am spus părerea asupra converșiunii.

Studiul, oficial editat din partea asociației băncilor românești din Ardeal din 12 Februarie 1934, este o mărturie prețioasă, că am cerut cea mai largă converșiune, pentru ca, în sfârșit, să se pună capăt unei situații economice de nesuferit.

Dar dacă noi cari am stat dela înființarea instituțiilor noastre mereu aproape de pătura țărănească am cerut o converșiune largă în schimb am pretins categoric salvarea instituțiilor de credit țărănești, în interesul țărănimii.

Toată lumea ne-a dat dreptate.

Până și dl primministru Tătăărăscu.

În audiența, pe care am avut-o împreună cu câțiva reprezentanți de seamă ai băncilor românești din Ardeal la d-sa înainte de votarea legii dela 7 Aprilie 1934, ne-a vorbit despre aceste instituțiuni în termenii cei mai elogioși, PROMIȚÂND ÎN MOD OFICIAL OCROTIREA LOR, CA UN LUCRU ABSOLUT DELA SINE ÎNTELES.

Fostul ministru de finanțe Victor Slăvescu a garantat cu persoana lui salvarea băncilor românești din Ardeal.

Toți ne copleșeau cu dragostea și cu promisiunile lor.

Adevăratele intențiuni, pe cari le nutreau atunci pentru noi, le-a desvelit acum timpul, în toată goliciunea lor:

Ardealul a fost străpuns pe la spate în tot ce a avut el mai scump din punct de vedere românesc.

*) Reproduș din „Universul” Nr. 52 din 29 Iunie 1935.

În locul organizației de credit înfloritoare dinaintea de conversiune, n'au mai rămas azi decât ruine.

Tăcere de țințiră stăpânește acum interiorul băncilor naționale glorioase, întreruptă doar din când în când de toba perceptorului venit să le ridice mobilierul și de hohotele de bucurie, pe cari oricât sunt de șireți — nu și le pot reține pe deplin revizioniștii dela Budapesta.

Cine nu a vorbit până acum de dezastrul acesta fără precedent al Ardealului?

Cine nu a recunoscut încă dreptatea cauzei, pe care o reprezintă instituțiile sale de credit?

Până și Argetoianu, care a dat drumul potopului în această țară, a tras un zăgaz puternic pentru salvarea lor prin art. 55 din legea sa, recunoscând necesitatea absolută a existenței lor pentru țărăni.

Argetoianu nu a îndrăsnit să săvârșească crima de a desființa aceste instituții, ci dimpotrivă, le-a ocrotit prin lege, așa precum guvernul actual a obligat Statul la restituirea tuturor pagubelor față de Creditul Urban, Creditul Rural, Casa Rurală și Creditul Hipotecar Tranzitoriu.

În această cauză mare românească toți și-au spus cuvântul lor întreg și într'un singur fel.

Am vorbit și noi de nenumărate ori, limpede, desbrăcați de orice omenescă, așa precum se cuvine să se vorbească într'o cauză de existență a nației românești de dincolo de munți.

Ce mai așteaptă Guvernul prezidat de dl Gheorghe Tătărăscu?

Cine să-i mai vorbească?

Făcând aceste întrebări ne aducem aminte de cuvintele rostite în 9 Mai 1935 la Sarmisegetuza de către dl Tătărăscu:

„Și dacă totuși gâlcevile și scâderile omenești ar putea vreodată să amenințe **PATRIMONIUL** pentru apărarea căruia au pătimit și s'au jertfit generațiile de ieri, de aici din acest loc, **GLASUL PIETRELOR**

„**VA ACOPERII GLASUL PATIMILOR, AMINTIND URMAȘILOR MARILE COMANDAMENTE ALE ISTORIEI ȘI PORUNCILE MORTILOR**“.

Așteaptă, oare, guvernul Tătărăscu acest glas al pietrelor pentru a-l îndupleca să facă în sfârșit, dreptate Ardealului?

Să vorbească pietrele...

Dr. AUREL VLAD.

Legea Bancară și soarta băncilor românești din Ardeal și Banat.

De Dr. Ioachim Toleiu, Cluj.

(Urmare).

O altă chestiune de rezolvat în legătură cu problema cooperăției este spinoasa chestiune a învățământului tehnic cooperatist, care asemenea necesită timp îndelungat, de mai multe decenii.

Fapt este că „prea adeseori conducătorilor de cooperative le lipsește, cea pregătirea tehnică necesară dezvoltării unei întreprinderi“.¹⁷⁾

Ori fără pregătire de specialitate tehnică nu se poate imagina administrarea și conducerea cooperăției decât în felul aceluia țaran, care fiind luat dela coarnele plugului și pus să facă pe casierul și contabilul unei cooperative de consum, deși prin hărnicia lui a reușit să cumpere casă pentru cooperativă, totuși în urma unor contabilizări greșite, neputând da socoteală despre niște mărfuri intrate, s'a trezit condamnat la un an închisoare pentru defraudare și gestiune frauduloasă!

În sfârșit un mare neajuns al organizației cooperatiste și în deosebi al

¹⁷⁾ A se vedea „referatul“ dlui prof. Dr. Victor Jinga către congresul general al cooperăției din Ardeal ținut în zilele de 25—26. Ianuarie 1931, cap. „Propuneri și îndrumări“.

cooperației de credit este *insuficiența mijloacelor financiare*.

Suntem de acord, cu dl profesor Dr. Jinga când constată în „referatul“ mai sus amintit, că „cooperația în general și cea rurală în special are nevoie de bani mulți, cu dobândă mică și pe termene lungi“.

Dar „*marea cooperativă modernă nu se poate înjgheba și perfecționa numai cu capitalurile prea modeste strânse dela țărănime, și fără concursul cel mai larg al statului.*”

Prin urmare prosperarea cooperației de credit este în directă funcțiune de posibilitățile bugetare ale statului.

Ori cunoscând dificultățile enorme cu care statul are de luptat pentru a putea face față cheltuelilor mereu crescânde și pentru a menține un echilibru bugetar cel puțin aparent, nădejtile puse în ajutorul financiar al statului sunt destul de iluzorii.

Aceste considerațiuni explică starea de inferioritate în care se găsesc cooperativele de credit din vechiul regat cât și cu acele minoritare de dincoace de Carpați.

Pentru a ilustra această situație de inferioritate a cooperativelor din Ardeal, vom spicui câteva date statistice din raportul mai sus amintit al dlui profesor Dr. V. Jinga. Datele acestea le raportăm la anul 1929, care reprezenta punctul culminant al abundenței de numerar.

La 31 Decembrie 1929 situația mijloacelor proprii ale cooperativelor de credit din Ardeal era următoarea:

Capitalul social la 405 cooperative era de Lei 58.984.377.— cu 59.285 membrii. Acest capital abia reprezintă 3,10% din totalul capitalului social al băncilor populare din toată țara.

Rezervele la cele 405 bănci populare erau de total Lei 7.763.114.—

Capital, plus rezervele reprezentau suma de Lei 94.914.688.— sau

rotund Lei 95.000.000.—

Capitalul, plus rezervele la toate cooperativele (de consum, cumpărare de pământuri, arendare etc.) erau de rotund:

Lei 95.000.000.—

Tot atunci la 156 bănci comerciale românești din Ardeal:

Capitalul plus rezervele erau de rotund

Lei 1.163.260.000.—

Tot așa de modeste au fost și operațiunile principale ale cooperativelor de credit din Ardeal în raport cu ale băncilor comerciale, și anume:

Depuneri spre fructificare la cele 405 bănci populare cooperative în anul 1929:

Lei 117.682.528.—

Depuneri spre fructificare la cele 156 bănci comerciale:

Lei 3.647.865.000.—

Raportul = 1:30 în favoarea băncilor comerciale.

E bine să accentuăm acest fapt pentru că precum și dl Dr. Jinga spune:

„*Depunerile spre fructificare sunt barometrul încrederii pe care lumea o are într-o instituțiune bancară.*”

În ce privește a doua categorie de operațiuni, aceea a *împrumuturilor*, datele statistice pentru anul 1939 sunt următoarele:

Împrumuturi acordate de cele 405 cooperative de credit:

Lei 321.519.830.—

Împrumuturile acordate de cele 156 bănci comerciale au fost de

Lei 4.958.232.000.—

Raportul este deci de 1:15 în favoarea, băncilor comerciale.

Proporția aceasta are importanța ei atunci, când punem problema înlocuirii băncilor comerciale cu organizația cooperatistă, care are să suplinească forțe financiare de 15 până la 25 mai mari.

Și problema aceasta se prezintă sub un aspect și mai grav, dacă ne dăm seama de *situația precară în care cooperația a fost aruncată — la fel cu organizația băncilor de comerț — de efectele crizei și ale legilor de asanare.*

În privința aceasta este caracteristică „Darea de seamă a Comisiunii

Interimare a Uniunii Cooperativelor „Ardealul“ (adecă a totalității cooperativelor din Ardeal) către adunarea generală ordinară din 19 Noembrie 1934, din care reiasă că „în urma crizei economice și a legilor de conversiune“ situația cooperativelor din Ardeal a ajuns într-o situație atât de disperată, încât în anii 1933—1934 Uniunea nu mai era în situația — în lipsă de bani — de a-și îndeplini rolul ei cel mai de căpetenie, adecă *controlul* la cooperativele membre ale Uniunii.

Pe când în anul 1932 mai puteau funcționa 10 organe de control, în anul 1934, — „Uniunea neputând plăti salariile controlorilor și cheltuelile de deplasare, — numărul controlorilor s'a redus la 2 (doi)“ — iar „în biroul Uniunii a fost aproape în tot cursul anului numai un singur funcționar în persoana secretarului, — tot din aceeași cauză a lipsei de fonduri“.

Această situație de plâns arată totodată că *organizația cooperatistă* — cu toate subvențiile primite dela Banca Centrală Cooperativă și cu toate privilegiile de ordin fiscal și procedural, *nu dispune de suficientă putere de rezistență în fața momentelor critice*, și în orice caz această rezistență nu este cu nimic mai considerabilă, decât aceea băncilor comerciale, care nu obțin nici un fel de ajutor, oficial sau semioficial.

În sfârșit mai amintim încă un fapt edificator și anume, că cu toate ajutoarele bănești primite dela centru, *nivelul dobânzilor percepute de cooperativele de credit după împrumuturile acordate nu este cu mult inferior nivelului dobânzilor cerute de băncile comerciale*.

În realitate diferența între dobânzile normale percepute de băncile comerciale și acele luate de cooperativele de credit era în medie de abia 2%.

Pe bună dreptate a făcut deci constatarea dl Dr. D. Jinga, că:

„Marea majoritate a băncilor populare din Ardeal au dat — în anul 1929 — împrumuturi la societari cu dobânzi între 15%—20% inclusiv și numai câteva au dat cu dobânzi sub sau peste aceste margini. Și din acest punct de vedere nu putem să fim mulțumiți“, și mai departe:

„*dobânzile băncilor populare au fost antieconomice, împovarătoare. Pricina acestui rău: Banca Centrală Cooperativă lua la împrumuturile sale 14%, pentru a avea depuneri spre fructificare băncile populare au trebuit să le retribue cu procente ridicate: spiritul întrucâtva speculativ, care a pătruns în unele bănci populare*“.

Pentru a capta depunerile spre fructificare, *băncile populare cooperative de credit erau deci constrânse să dea și după depuneri dobânzi destul de ridicate, media cărora pentru Ardeal a fost în 1929 de 12%*.

(Da urma).

Aplicarea legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SEC. I-a.

DECIZIA Nr. 544.

Dosar Nr. 181/935.

Bisericile pot beneficia de favorurile legii pentru lichidarea datoriilor? Soluție negativă.

Președinția dlui T. Magheru, Consilier; Membrii prezenți: dnii Consilieri, V. Șandor; A. Rădulescu; G. Drîmbă; V. Popovici; T. Bocancea; I. Cetățeanu.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Parohia Ort. Rom. Bosance, contra deciziei Curții de Apel Cernăuți S. I-a Nr. 142/934 dată în procesul cu Samuel Neuberger. — Prezent intimatul prin dl avocat S. Wagner. — Lipsă recurenta. — Procedura completă. — S'a citit raportul făcut de dl Consilier T. Bosancea. — S'a ascultat avocatul intimatului în combaterea motivului de casare.

CURTEA DELIBERÂND,

Asupra recursului făcut de Parohia Ort. Română Bosance contra deciziei Curții de Apel Cernăuți S. I-a Nr. 142/1934, dată în proces cu Samuel Neuberger.

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care se constată că intimatul, comerciant din Suceava, a furnizat recurentei finichea necesară pentru acoperirea Bisericii din Bosance, cu prețul convenit de Lei 82.859—, între timp recurenta a făcut o declarație la Trib. Suceava conf. legii pentru lichidarea datoriilor

din 7 Aprilie 1934 anunțând că unica ei datorie cea de mai sus și cum această datorie nu fusese achitată, intimatul a chemat în judecată pe recurentă pentru a se stabili că creanța ei este exceptată dela aplicarea legii din 7 Aprilie 1934, și că recurenta ca persoană juridică de drept public, nu intră în prevederile acestei legi.

Că Trib. Suceava S. I-a prin sentința Nr. 178/934 respinge acțiunea; intimatul făcând apel Curtea de Apel Cernăuți S. I-a prin decizia atacată cu recurs, reformează sentința apelată, admitând acțiunea.

Că pentru a da această soluțiune Curtea de Apel constată și motivează că recurenta nefiind persoană juridică de drept privat, ci de drept public, nu intră în prevederile art. 1 din legea pentru lichidarea datoriilor dela 7 Aprilie 1934 și ca atare nu poate beneficia de dispozițiile acestei legi, așa că apelul trebuia admis.

Având în vedere că prin motivul de casare, recurenta prelinde că Curtea de Apel ar fi comis o greșită interpretare a legii (art. 1 din legea dela 7 Aprilie 1934) prin aceea că a considerat Parohia ca persoană juridică de drept public.

Considerând că potrivit art. 1 din legea dela 6 Februarie 1924, persoanele juridice pot fi: a) persoane juridice de drept public cari se crează numai prin lege și b) persoane juridice de drept privat cari au dobândit personalitate juridică în condițiunile prevăzute de această lege, adică după îndeplinirea unor anumite formalități necesare pentru dobândirea unei asemenea personalități. Considerând că Parohiile ortodoxe Române nu pot fi considerate ca persoane juridice de drept privat, deoarece dobândirea personalității lor juridice nu este condiționată de îndeplinirea formalităților prevăzute de legea persoanelor juridice.

Că așa fiind și întrucât pentru determinarea caracterului personalității lor există un text de lege și anume art. 27 — din legea și Statutul pentru organizarea bisericii Ort. Rom. dela 6 Mai 1925, — prin care se prevede categoric că Parohiile sunt persoane juridice, este evident că această personalitate fiindu-le atribuită printr'o lege, ele sunt conf. dispozițiilor legale de mai sus, persoane juridice de drept public.

Că prin urmare față de această situațiune în drept și față de împrejurarea necontestată în fapt, că recurenta este Parohie Ort. Rom. este neîndoios că Curtea de Apel, soluționând pricina dintre părți, cu drept cuvânt a considerat Parohia Bosance ca persoană juridică de drept public, care ca atare, nu intră în prevederile art. 1 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934, prin care se prevăd între debitorii cari pot beneficia de dispozițiile acestei legi, numai persoane juridice de drept privat și în con-

secință, motivul de casare fiind neîntemeiat, recursul urmează a se respinge cu cheltueli de judecată, fixate prin apreciere la suma de Lei 2000.—

PENTRU ACESTE MOTIVE CURTEA IN VIRTUTEA LEGII,

Respinge recursul făcut de Parohia Ort. Rom. Bosance contra deciziei Curții de Apel Cernăuți Sec. I-a Nr. 142/934 dată în proces cu Samuel Neuberger.

Obligă pe recurentă să plătească intimatului 2.000 Lei (două mii Lei) cheltueli de judecată.

Data și citită în ședință publică azi 20 Martie 1935.

CRONICA

REDACTIONALE. Revista noastră în lunile de vară va apărea — din motive de economie — în număr restrâns. Rugăm deci băncile noastre cari mai au să publice convocări și bilanțe să ni le trimită în timp util.

Banca Centrală s. a. Cluj a introdus condițiuni noi pentru primirea și administrarea depunerilor spre fructificare. Primește depuneri noi la vedere, pe termen fix, pe o durată nedeterminată cu 4% brute și a introdus casetele de economie pentru depuneri mărunte. Banca acordă credite pe durată scurtă.

Imprimare, Registre, Rechizite, etc.

Procurați

NUMAI dela

**Tipografia, Librăria,
C o m p a c t o r i a**

„DACIA TRAIANĂ“, SIBIU

Piața Unirii Nr. 7.— Telefon Nr. 168.